

MATEMATIČKE METODE FIZIKE II

Drugi kolokvij 04.07.2014.

1. (a) Pokažite da su funkcije $f(z) = c$ i $f(z) = z$, gdje je c kompleksna konstanta, analitičke u cijeloj kompleksnoj ravnini.
(b) Zadane su analitičke funkcije $f_1(x,y) = u_1(x,y) + i v_1(x,y)$ te $f_2(x,y) = u_2(x,y) + i v_2(x,y)$ na nekom području u kompleksnoj ravnini. Pokažite da su tada i $f_1 + f_2$ i $f_1 \cdot f_2$ analitičke funkcije na istom području kompleksne ravnine.
(c) Pomoću (a) i (b) te matematičke indukcije, pokažite da je kompleksni polinom

$$f(z) = \sum_{k=0}^n a_k z^k$$

analitička funkcija u cijeloj kompleksnoj ravnini.

2. Riješite jednadžbu

$$\cos z = 2$$

3. Odredite imaginarni dio analitičke funkcije $f(z) = u(x,y) + iv(x,y)$ gdje je $u = \Phi(x^2 + y^2)$.

Uputa: najprije nađite realni dio od $f(z)$, a nakon toga upotrijebite C-R uvjete.

4. Napišite Laurentov red oko $z = 0$ za navedenu funkciju i pri tom navedite o kakvom se singularitetu u točki $z = 0$ radi:

$$f(z) = e^{z^2} / z^3$$

5. Izračunajte realni integral pomoću teorema o reziduimima

$$\int_{-\infty}^{\infty} \frac{1}{(x^2 + a^2)(x^2 + b^2)} dx$$

gdje su $a, b > 0$.

1.

(a) Funkcijs $f(z) = c$ zadovoljava C-R uvjete u svakoj točki kompleksne ravnine pa je ouda i analitička u z -ravnini.

Funkcija

$$f(z) = x + iy$$

$$u = x$$

$$v = y$$

$$\frac{\partial u}{\partial x} = \frac{\partial v}{\partial y} \Rightarrow 1 = 1$$

$$\frac{\partial u}{\partial y} = -\frac{\partial v}{\partial x} \Rightarrow 0 = 0$$

} zadovoljava! $\Rightarrow f = c$ i $f'(z) = 0$
u analitička

(b) Funkcije f_1, f_2 su analitičke

$$\frac{\partial u_1}{\partial x} = \frac{\partial v_1}{\partial y} ; \frac{\partial u_1}{\partial y} = -\frac{\partial v_1}{\partial x}$$

$$\frac{\partial u_2}{\partial x} = \frac{\partial v_2}{\partial y} ; \frac{\partial u_2}{\partial y} = -\frac{\partial v_2}{\partial x}$$

$$\text{Funkcija } f_1 + f_2 = (u_1 + u_2) + i(v_1 + v_2)$$

$$\frac{\partial}{\partial x} (u_1 + u_2) = \frac{\partial u_1}{\partial x} + \frac{\partial u_2}{\partial x} = \frac{\partial v_1}{\partial y} + \frac{\partial v_2}{\partial y} = \frac{\partial}{\partial y} (v_1 + v_2)$$

$$\frac{\partial}{\partial y} (u_1 + u_2) = \frac{\partial u_1}{\partial y} + \frac{\partial u_2}{\partial y} = -\frac{\partial v_1}{\partial x} - \frac{\partial v_2}{\partial x} = -\frac{\partial}{\partial x} (v_1 + v_2)$$

Funkcija $f_1 + f_2$ zadovoljava C-R uvjete pa je ouda analitička u području u kojem su i f_1 i f_2 analitičke.

$$\begin{aligned} \text{Funkcija } f_1 \cdot f_2 &= (u_1 + i v_1)(u_2 + i v_2) \\ &= (u_1 u_2 - v_1 v_2) + i(u_1 v_2 + v_1 u_2) \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \frac{\partial}{\partial x} (u_1 u_2 - v_1 v_2) &= \frac{\partial u_1}{\partial x} u_2 + \frac{\partial u_2}{\partial x} u_1 - \frac{\partial v_1}{\partial x} v_2 - v_1 \frac{\partial v_2}{\partial x} \\ &= \frac{\partial v_1}{\partial y} u_2 + \frac{\partial v_2}{\partial y} u_1 + \frac{\partial u_1}{\partial y} v_2 + v_1 \frac{\partial u_2}{\partial y} \\ &= \frac{\partial}{\partial y} (u_1 v_2 + v_1 u_2) \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \frac{\partial}{\partial y} (u_1 u_2 - v_1 v_2) &= \frac{\partial u_1}{\partial y} u_2 + u_1 \frac{\partial u_2}{\partial y} - \frac{\partial v_1}{\partial y} v_2 - v_1 \frac{\partial v_2}{\partial y} \\ &= - \frac{\partial v_1}{\partial x} u_2 + u_1 \frac{\partial v_2}{\partial x} + \frac{\partial u_1}{\partial x} v_2 - v_1 \frac{\partial u_2}{\partial x} \\ &= - \frac{\partial}{\partial x} (u_1 v_2 + u_2 v_1) \end{aligned}$$

C-R uvjeti su zadovoljeni pa f_1, f_2 analitična.

(c) Najprije treba pokazati da z^k analitična. Pretpostavimo da je z^{k-1} analitična. Funkcija z je analitična prema (a) teoremu i produkt $z \cdot z^{k-1} = z^k$ analitična.

Funkcija $a_k z^k$ je analitična jer je produkt konstante a_k i z^k .

Pretpostavimo da je $\sum_{k=0}^{n-1} a_k z^k$ analitična. Tada je

$$\sum_{k=0}^n a_k z^k = \sum_{k=0}^{n-1} a_k z^k + a_n z^n$$

analitična prema (b).

2.

$$\cos z = 2$$

$$\frac{1}{2}(e^{iz} + e^{-iz}) = 2$$

$$e^{iz} + e^{-iz} = 4$$

$$u = e^{iz}; \quad u + u^{-1} = 4 \quad / \quad u$$

$$u^2 - 4u + 1 = 0$$

$$u_{1,2} = 2 \pm \sqrt{4-1} = 2 \pm \sqrt{3}$$

$$iz = \ln(2 \pm \sqrt{3})$$

$$\ln(2+\sqrt{3}) = \ln(2+\sqrt{3}) + i \cdot 2k\pi$$

$$\ln(2-\sqrt{3}) = \ln(2-\sqrt{3}) + i \cdot 2k\pi$$

$$z_1 = 2k\pi - i \cdot \ln(2+\sqrt{3})$$

$$z_2 = 2k\pi - i \cdot \ln(2-\sqrt{3})$$

3.

$$\text{Означимо: } t = x^2 + y^2$$

$$f = u + iv; \quad u = \Phi(x^2 + y^2) = \Phi(t)$$

$$\frac{\partial u}{\partial x} = \frac{d\Phi}{dt} \cdot \frac{\partial t}{\partial x} = \Phi' \cdot 2x$$

$$\frac{\partial^2 u}{\partial x^2} = \frac{\partial}{\partial x} (\Phi' \cdot 2x) = \Phi'' \cdot (2x)^2 + \Phi' \cdot 2$$

$$\frac{\partial^2 u}{\partial y^2} = \Phi'' \cdot (2y)^2 + 2\Phi'$$

$$\nabla^2 u = 0 \Rightarrow 4\Phi'' \cdot (x^2 + y^2) + 4\Phi' = 0$$

$$\frac{\Phi''}{\Phi'} = -\frac{1}{t}$$

$$\ln \Phi' = -\ln t + c_1$$

$$\Phi' = \frac{c_2}{t} \int$$

$$\Phi = c_2 \ln|t| + c_3$$

Pa je

$$u(x, y) = c_2 \ln|x^2 + y^2| + c_3$$

Рачунамо функцију v :

$$\frac{\partial v}{\partial x} = -\frac{\partial u}{\partial y} = -c_2 \frac{1}{x^2 + y^2} \cdot 2y$$

$$v = -c_2 \cdot 2y \cdot \arctan\left(\frac{x}{y}\right) \cdot \frac{1}{y} + f(y)$$

$$\frac{\partial v}{\partial y} = -2c_2 \cdot \frac{1}{1 + \left(\frac{x}{y}\right)^2} \cdot \left(-\frac{x}{y^2}\right) + f'(y)$$

$$= 2c_2 \times \frac{1}{x^2 + y^2} + f'$$

$$= \frac{\partial M}{\partial x} = c_2 \frac{2x}{x^2 + y^2}$$

$$\Rightarrow f' = 0$$

$$f = c_3$$

Konечно,

$$v(x, y) = -2c_2 \arctan\left(\frac{x}{y}\right) + c_3$$

Dodatek: nekim studentima je došao rezultat π

$$\arctan\left(\frac{y}{x}\right)$$

Zašto?

$$\arctan\left(\frac{x}{y}\right) + \arctan\left(\frac{y}{x}\right) = c + \underbrace{\arctan \infty}_{\frac{\pi}{2}} = \text{const.}$$

Dakle,

ako arctan 0
tada koliko mi x i y

$$\arctan\left(\frac{x}{y}\right) = \text{const.} - \arctan\left(\frac{y}{x}\right) \checkmark$$

4.

e^{z^2} oko $z=0$

$$e^{z^2} = 1 + z^2 + \frac{1}{2!} z^4 + \dots \quad |z| < \infty$$

$$\begin{aligned} f(z) &= \frac{1}{z^3} \left(1 + z^2 + \frac{1}{2!} z^4 + \frac{1}{3!} z^6 + \dots \right) \\ &= \frac{1}{z^3} + \frac{1}{z} + \frac{1}{2!} z + \frac{1}{3!} z^3 + \dots \end{aligned}$$

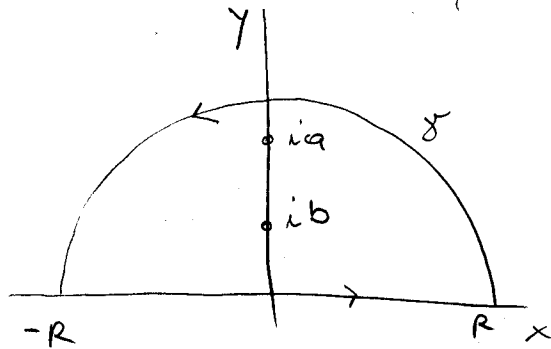
Odató, $z=0$ je pol 3. reda.

6.

Pomotrano funkciju

$$f(z) = \frac{1}{(z^2+a^2)(z^2+b^2)}$$

U tačkama $z = \pm ia$, $z = \pm ib$ su polovi 1. reda. Zamislimo nas polovi u gornjoj polupravnini.

$$\int_{\gamma} f(z) dz \rightarrow 0 \quad R \rightarrow \infty$$

$$\int_{-\infty}^{\infty} \frac{dx}{(x^2+a^2)(x^2+b^2)} = 2\pi i \sum_{z_k} \text{Res } f(z)$$

$$\text{Res}_{z=ia} f(z) = \frac{1}{2z(z^2+b^2) + 2z(z^2+a^2)} \Big|_{z=ia} = \frac{1}{2ia(b^2-a^2)}$$

$$\text{Res}_{z=ib} f(z) = \frac{1}{2z(z^2+b^2) + 2z(z^2+a^2)} \Big|_{z=ib} = \frac{1}{2ib(a^2-b^2)}$$

Imamo,

$$\begin{aligned} \int_{-\infty}^{\infty} \frac{dx}{(x^2+a^2)(x^2+b^2)} &= 2\pi i \frac{1}{2i(a^2-b^2)} \cdot \left(\frac{1}{b} - \frac{1}{a} \right) \\ &= \frac{\pi}{a^2-b^2} \cdot \frac{a-b}{ab} = \frac{\pi}{ab(a+b)} \end{aligned}$$